

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань бюджету

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-29, 255-43-61, факс: 255-41-23

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

*Про розгляд законопроекту
за реєстр. № 5719 від 01.07.2021 р.*

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету */далі – Комітет/* на своєму засіданні 8 вересня 2021 року (протокол № 99) розглянув проект Закону України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів (реєстр. № 5719 від 01.07.2021 р.), поданий народними депутатами України Арахамією Д.Г., Гетманцевим Д.О. та іншими.

І. До Комітету надійшов на розгляд законопроект про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів за реєстр. № 5719 */далі – законопроект № 5719/*.

1. Законопроект № 5719, як зазначається у пояснювальній записці до нього, розроблено з метою забезпечення належних надходжень до бюджетів місцевого самоврядування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах (далі – акцизний податок з роздрібної торгівлі тютюновими виробами). Відповідно пропонується внести зміни до статті 64 «Склад доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад» Бюджетного кодексу України */далі – Кодекс/*, встановивши, що:

акцизний податок з роздрібної торгівлі тютюновими виробами щомісячно зараховується до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування в автоматичному режимі пропорційно до частки, що розраховується як співвідношення вартості реалізованих суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів, тютюну, промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, на відповідній території за звітний місяць в загальній вартості реалізованих суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів, тютюну, промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, за звітний місяць в цілому по Україні (з урахуванням даних реєстраторів розрахункових операцій та програмних реєстраторів розрахункових операцій згідно з

інформацією центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, станом на останній день звітного місяця);

частки для зарахування акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами до бюджетів місцевого самоврядування визначаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, за наведеною формулою та не пізніше 20 числа кожного місяця, що слідує за звітним, надаються центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів;

центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, не пізніше останнього дня місяця, що слідує за звітним, здійснює розподіл акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами між бюджетами місцевого самоврядування, визначаючи його обсяг також за запропонованою формулою (*частка для зарахування до загального фонду відповідного бюджету місцевого самоврядування у обсязі акцизного податку, що підлягає розподілу*).

II. Щодо правових підстав підготовки законопроекту № 5719 та наданих висновків щодо нього належить звернути увагу на таке.

Законопроект № 5719 є системно пов'язаним і похідним від поданого Кабінетом Міністрів України законопроекту про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень за реєстр. № 5600 від 02.06.2021 р. (далі – законопроект № 5600), що 1 липня 2021 року прийнятий Верховною Радою України у першому читанні.

При цьому згідно з абзацом п'ятим пункту 1 розділу II «Прикінцеві положення» законопроекту № 5600 зміни щодо акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами набирають чинності з 1 січня 2022 року, але не раніше дня набрання чинності змін до Кодексу в частині запровадження механізму зарахування акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами до місцевих бюджетів, що у свою чергу зумовлювало необхідність подання відповідних змін до Кодексу.

У пояснювальній записці до законопроекту № 5719 суб'єктами права законодавчої ініціативи з приводу необхідності прийняття законопроекту зазначено про таке:

законопроектом № 5600 передбачається змінити механізм справляння акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами, а саме перенести на виробників та імпортерів обов'язок сплати 5-відсоткового акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами, який на сьогодні сплачують суб'єкти роздрібної торгівлі;

за таких умов виникає необхідність перегляду механізму зарахування та розподілу надходжень акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами між відповідними бюджетами місцевого самоврядування з метою збереження належних їм надходжень акцизного податку, які вони отримують за діючою системою.

Довідково: відповідно до чинних положень Податкового кодексу України акцизний податок з роздрібної торгівлі тютюновими виробами сплачується суб'єктами роздрібної торгівлі, які здійснюють реалізацію підакцизних товарів, за ставкою 5%, та відповідно до пункту 16 частини першої статті 64 Кодексу зараховується до бюджетів місцевого самоврядування (за місцем здійснення таких операцій).

На законопроект № 5719 до Комітету надійшли висновки Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ), Міністерства фінансів України (далі – Мінфін), Асоціації міст України. При цьому:

ГНЕУ /лист від 12.07.2021 №16/03-2021/227696/ звертає увагу, що законопроект № 5719 є системно пов'язаним із законопроектом № 5600, яким визначено механізм справляння акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами, та висловивши окремі зауваження до положень законопроекту, вважає за необхідне отримати експертний висновок Уряду щодо законопроекту;

Мінфін /лист від 13.07.2021 р. №35040-02-2/21995/, також відмітивши, що законопроект № 5719 є системно пов'язаним із законопроектом № 5600, не заперечує щодо його розгляду;

Асоціація міст України /лист від 08.07.2021 р. № 5-444/21/, зважаючи на ризики зміни механізму зарахування та розподілу між бюджетами акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами, вважає, що розглядати законопроект № 5719 доцільно після проведення Мінфіном моделювання щомісячних надходжень цього акцизного податку в розрізі бюджетів місцевого самоврядування.

На час розгляду Комітетом законопроекту № 5719 висновки комітетів Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (щодо проведення антикорупційної експертизи законопроектів) і з питань інтеграції України до Європейського Союзу (щодо оцінки відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції) не надійшли.

III. Щодо положень законопроекту № 5719 за підсумками його попереднього опрацювання та з урахуванням висновків щодо нього слід зауважити таке.

1. Згідно із запропонованими змінами до частини першої статті 64 Кодексу до доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад належить «16-3) акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, зараховується до відповідних бюджетів місцевого самоврядування в автоматичному режимі пропорційно до частки відповідно до частини третьої цієї статті».

З точки зору ГНЕУ такий новий пункт 16-3 є редакційно невдалим, оскільки визначає не стільки джерело доходів загального фонду відповідних бюджетів, що, власне, є предметом вказаної частини, скільки порядок

зарахування до вказаних бюджетів акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами. При цьому, у пропонованій нормі не уточняється, пропорційно до частки чого саме має зараховуватися вказаний акцизний податок до відповідних бюджетів.

2. Доповнення статті 64 Кодексу частиною третьою, згідно з положеннями якої встановлюються формули для визначення обсягу акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами, що підлягає зарахуванню до відповідного бюджету місцевого самоврядування, та частки для зарахування акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами до бюджетів місцевого самоврядування, а також вимоги щодо процедурних рішень з підготовки належної для здійснення відповідного розрахунку інформації, невластиве Кодексу, адже для практичного застосування такі питання можуть бути врегульовані у підзаконних нормативно-правових актах.

Прикладом унормування подібного питання є положення пунктів 16-1 і 16-2 частини першої статті 64 Кодексу щодо зарахування до бюджетів місцевого самоврядування 13,44 відсотка акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального, на виконання яких прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 р № 232 «Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до загального фонду відповідних бюджетів місцевого самоврядування».

При цьому ГНЕУ висловлює зауваження щодо змісту окремих положень нової частини третьої статті 64 Кодексу, зокрема з приводу: доцільності зазначення у формулі « $A_i = A \times \text{Чі}, A > 0$ » умови « $A > 0$ », оскільки зрозуміло, що участь відповідного бюджету місцевого самоврядування у розподілі надходжень від вказаного акцизного податку є можливою виключно за умови фактичної наявності реалізації відповідної продукції на конкретній території; недоречного використання «даних про структуру бюджетів місцевого самоврядування» для визначення частки бюджетів місцевого самоврядування для зарахування акцизного податку.

Поряд з тим, ГНЕУ вбачає дискусійним пропонований механізм, згідно з яким вартість реалізованих суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі відповідних підакцизних товарів визначається за звітний місяць, а центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, не пізніше останнього дня місяця, що слідує за звітним, здійснює розподіл вказаного акцизного податку між бюджетами місцевого самоврядування, у контексті можливості використання відповідних коштів за останні два місяці кожного бюджетного року (зауважуючи при цьому, що відповідно до частини першої статті 3 Кодексу «бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему України, становить один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року», а згідно з частиною першою статті 57 Кодексу «не пізніше 31 грудня поточного бюджетного періоду або останнього дня іншого бюджетного періоду Казначейство України

закриває всі рахунки, відкриті у поточному бюджетному періоді для виконання бюджету»).

3. У пояснювальній записці до законопроекту № 5719 визначено, що реалізація його положень матиме вплив на ключові інтереси територіальних громад, оскільки сприятиме збереженню рівня фінансового забезпечення бюджетів місцевого самоврядування у 2022 році та наступних роках, однак такий висновок не обґрунтований жодними розрахунками.

Мінфін вказує, що реалізація законопроекту № 5719 може призвести до збільшення надходжень акцизного податку з роздрібної торгівлі тютюновими виробами до місцевих бюджетів за рахунок детінізації оподаткування обсягів цигарок, що реалізуються в роздрібній торгівлі. При цьому Мінфін не надає вартісної оцінки впливу законопроекту № 5719 на показники місцевих бюджетів.

Водночас, Асоціація міст України висловлює окремі застереження з приводу прийняття законопроекту № 5719, зазначаючи, зокрема, що запропонований механізм не гарантує збільшення доходів бюджетів місцевого самоврядування; органи місцевого самоврядування втратять оперативність отримання коштів від акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів (щодня), що негативно позначиться на оперативності здійснення видатків місцевих бюджетів; розмір такого податку буде залежати від дій оптовиків (близько 120), що збільшує ризики втрати доходів бюджетів у разі мінімізації або ухилення їх від сплати податку; зовнішній механізм контролю та оцінки тіньового обороту тютюну через інформацію бюджетів місцевого самоврядування буде втрачено.

Відтак, всупереч вимогам частини першої статті 27 Кодексу та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України до законопроекту № 5719 не надано належне фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

4. Загалом законопроект № 5719 потребує суттєвого редакційного корегування. За висновком ГНЕУ у проекті пропонуються зміни лише до однієї статті Кодексу, що і слід було б відобразити у його назві. Крім того, назва не повною мірою відповідає його змісту, у якому йдеться про зарахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах.

5. Законопроект № 5719, як такий, що є системно пов'язаним та похідним від законопроекту № 5600, зважаючи на висновки ГНЕУ і Мінфіну, має прийматися за результатами розгляду законопроекту № 5600.

За підсумками розгляду даного питання Комітет з питань бюджету ухвалив рішення:

рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі тютюнових виробів (реєстр. № 5719 від 01.07.2021 р.), поданий народними

депутатами України Арахамією Д.Г., Гетманцевим Д.О. та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду у першому читанні прийняти за основу, доручивши Комітету з питань бюджету доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням пропозицій і поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи, пропозицій, висловлених у висновку Комітету з питань бюджету відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні (*відповідний проект Постанови Верховної Ради України додається*);

при цьому, керуючись частиною першою статті 116 Регламенту Верховної Ради України, звернутися до Голови Верховної Ради України з проханням на пленарному засіданні під час розгляду законопроекту № 5719 у першому читанні оголосити про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті законопроект, інших структурних частин зазначеного законопроект та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання зазначеного законопроект.

Співдоповідачем з даного питання на пленарному засіданні Верховної Ради України пропонується голова підкомітету з питань бюджетної політики та удосконалення положень Бюджетного кодексу України Комітету з питань бюджету Кузбит Юрій Михайлович.

Голова Комітету

Ю. АРІСТОВ

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Арістов Юрій Юрійович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000D6452E0032508F00

Дійсний до: 28.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-13/3-2021/280661 від 08.09.2021

635031